

LIVSMEDELSSTYRELSEN

HELSINGFORS

den 14 januari 1918

Cirkulär n:o 10

Till Livsmedelsnämnderna

Senatens beslut av den 7 januari 1918

Den 7 innevarande januari har Senaten fastställt Livsmedelsstyrelsens framställning angående ordnandet av förbrukningen och användningen av potatismjöl, smör, konserverat kött och svinkött, socker, sirap, tvål, salt, petroleum och ljus. Enär enligt detta Senatens beslut, vilket livsmedelsnämndernas medlemmar uppmanas omsorgsfullt genomläsa, ifrågavarande varors utdelning till konsumenterna försiggår på föranstaltande av livsmedelsnämnderna och under deras närmaste kontroll, har Livsmedelsstyrelsen ansett nödigt meddela livsmedelsnämnderna behöriga instruktioner i detta avseende.

Livsmedelsnämnderna äro berättigade att vid ordnandet av den lokala förbrukningen till sitt förfogande övertaga å orten befintliga minut-handelslager av ifrågavarande varor, medan däremot alla beslagtagna partilager äro beroende av Livsmedelsstyrelsens omedelbara bestämmelser och avsedda att användas för att åstadkomma rättvis fördelning av ifrågavarande varor emellan de skilda orterna.

Utdelningen av varorna hava livsmedelsnämnderna allt skäl att överlämna åt minutförsäljningsaffärer å orten, på det att konsumenterna utan svårigheter och dröjsmål kunna köpa av dessa varor. Med sina butiker och sin med försäljning förtrogna personal bilda minutaffärerna ett värdefullt socialt kapital, vilket ej bör lämnas oanvänt för så vitt desamma kunna förutsättas samvetsgrannt uppfylla sina åligganden i enlighet med erhållna föreskrifter.

Vid ordnandet av de skilda varornas utdelning böra följande synpunkter iakttagas:

Potatismjöl

Emedan för utdelning av potatismjöl intet särskilt kortsystem förefinnes, lämpa sig brödkorten bäst till användning i detta syfte. I anseende till, att denna utdelning dock icke behöver försiggå varje vecka, kan livsmedelsnämnden särskilt för varje gång bestämma och i örtstidningarna kungöra, mot vilken veckas brödkortskuponger potatismjöl kan inköpas. Vid inköp av potatismjöl bör på motsvarande brödkortsblad på av livsmedelsnämnden föreskrivet sätt, t. ex. genom påstämpling, antecknas att så skett. Beroende på storleken av minuthandelslagren å orten bör livsmedelsnämnden bestämma, huru mycket emot varje kort får säljas. Tillika bör livsmedelsnämnden draga försorg om att i affärer som sälja potatismjöl, en särskild förteckning föres över försäljningen, varå försäljningsdagen, de försålda kvantiteterna samt köparens kvittering antecknas. Sålunda kan livsmedelsnämnden kontrollera, att av det anmälda och granskade lagret intet blir sålt med förbigående av bestämmelserna. Lagret bör, närhelst livsmedelsnämnden föranstaltar granskning däröver, överensstamma med det ursprungliga lagret med avdrag av de i försäljningsförteckningen införda försålda kvantiteterna.

Enär självhushållen icke innehava brödkort, böra de, för så vitt de ej själva äro i tillfälle att tillverka potatismjöl, hos livsmedelsnämnden utverka inköpstillstånd för sagda vara. Beviljar livsmedelsnämnden dylikt tillstånd, bör densamma åt ansökaren utfärda ett tillståndsbevis, däri den mängd potatismjöl, som beviset avser, omnämnes.

Smör

Det av staten beslagtagna smöret bör utdelas enligt kortsystem, där sådant tagits i bruk. Å de orter där kortsystem ej införts, bör livsmedelsnämnden pröva, huruvida smörutdelningen lämpligast kan försiggå genom att sälja smöret i kvantiteter av viss vikt eller kanhända genom påstämp-

ling av de brödkortsblad, som icke reserverats i och för utdelningen av potatismjöl.

För den händelse livsmedelsnämnden uppdragit utdelningen av det beslag underkastade smöret åt någon affär, som bedriver minuthandel med smör, vore det önskvärt att livsmedelsnämnden skulle med denna affär överenskomma om att affären skulle förbinda sig att även framdeles försälja smör enligt livsmedelsnämndens föreskrifter, emedan försäljningen av endast det beslag underkastade smöret skulle medföra nytta blott för stunden. Annorlunda än fallet är med andra i detta Senatens beslut omnämnda varor har nämligen av smör beslagtagits blott de handelslager, som förefunnits i landet den 7 januari, men icke framtida, efter sagda dag uppkomna lager (Jämför beslutets 1 och 4 §).

Förrän livsmedelsnämnderna vidtaga med regleringen av smörhandeln å orter, där smörkort icke finnas och dit smör icke anskaffas på sätt, som i Senatens beslut av den 8 november stadgas, har emellertid livsmedelsnämnden anledning att med hänsyn till ortsförhållandena pröva, hurudan inverkan ifrågavarande reglering kunde hava. Regleringen kan nämligen medföra den fara, att förmögnare konsumenter företaga sig att köpa smör direkte från jordbrukare till pris som överstiga maximiprisen, varav åter följer, att det i öppna handeln förekommande smöret å orten förminskas. Som en motåtgärd kan det i § 3 av livsmedelslagen berörda förfarandet anlitas, att livsmedelsnämnden fordrar, att de, som hava smör till salu, sälja detsamma till maximipris och vid behov anhåller om landshövdingens tjänstehjälpen för försäljning av det hos den tredskande funna, till försäljning avsedda smöret till än lägre pris. Ett dylikt förfarande vid regleringen kan dock överstiga livsmedelsnämndens möjligheter.

I fall skilda smörkort med avskiljbara kuponger icke finnas och reglering av smörhandeln företages, är det skäl att för säljarens räkning införa samma slags försäljningsförteckningar, som för handeln med potatismjöl här ovan förordats.

Konserverat kött och svinkött

Å orten befintliga, för statens räkning beslagtagna handelslager av konserverat kött och svinkött, med undantag av i kreatursförsäljnings-

andelslags värjo befintliga förråd, kan livsmedelsnämnden förfoga över. Köttförsäljningen bör ordnas enligt kortsystem, där sådant införts. För de orter där så ej är fallet, kommer Livsmedelsstyrelsen att låta trycka köttkortsmallar, vilka med det snaraste komma att erbjudas åt livsmedelsnämnderna, för att av dem rekvireras. Sådana orters livsmedelsnämnder, där kreatursförsäljningsandelslagens förmedling icke hittills behövts för erhållande av kött, böra pröva, om de för statens räkning å orten beslagtagna egna köttförråden äro därstedes behöfliga eller ej, samt i det senare fallet därom till Livsmedelsstyrelsen inberätta.

Socker och sirap

Vid utdelningen av socker bör även framdeles det hittills anlitate förfaringssättet användas.

Beträffande åter utdelningen av sirap böra livsmedelsnämnderna, för att statens sockerförråd i största möjliga grad kunde reserveras för de enskilda konsumenternas behov, använda sirap för att ersätta sockerbehovet vid allmänna inrättningar, restauranger och matserveringar, vilka för erhållandet av sirap böra av ortens livsmedelsnämnd utverka erforderligt tillståndsbevis.

Tvål

Tvålutdelningen åt enskilda konsumenter kommer att försiggå mot statens tvålkort, vilka i närmaste framtid bliva färdigtryekta. Vid fördelningen av tvålkort bör, i anseende till att fabriktvål i landet förekommer i mindre mängder än behovet därav är, äfven tagas i betraktande, i vilken mån hushållen innehava hemgjord tvål, som icke är beslag underkastad, samt huruvida de äro i tillfälle att själva tillverka tvål. Härav följer att i städer, där hemgjord tvål i allmänhet icke förekommer eller tillverkas, böra tvålkort lämnas åt varje hushåll. I landsorten åter, där hemgjord tvål ganska allmänt användes, böra tvålkort utdelas blott åt de hushåll, vilka vid den senast företagna inventeringen icke visat sig innehava hemgjord tvål och vilka antagligen icke heller kunna själva tillverka sådan. Åt andra hushåll får livsmedelsnämnden lämna tvålkort endast på grund av särskild

ansökan, däri sökanden bör utreda, att han icke är i tillfälle att tillverka hemgjord tvål. Vid fördelningen av tvålkort böra givetvis så många kuponger avskiljas som motsvaras av envars vid inventeringen innehavda förfåd av fabriks- eller hemgjord tvål. Kupongens värde är tillsvidare beroende av de å orten befintliga handelslagrens storlek.

För sjukhusens, bad- och tvättinrättningars m. fl. behov bör livsmedelsnämnden bevilja, med iakttagande av de å orten befintliga förrådens storlek, rätt till inköp av nödiga kvantiteter tvål och bör livsmedelsnämnden i sådana fall åt dem utfärda erforderligt tillståndsbevis som utskrivits å Livsmedelsavdelningens formulär.

Salt

Vid utdelning av salt böra sockerkorten användas. Dessa böra vid försäljningstillfället förse med behörig anteckning på av livsmedelsnämnden föreskrivet sätt, t. ex. genom påstämpling. Därjämte bör vid de affärer, där saltudelingen sker, en liknande förteckning föras som vid försäljning av potatismjöl. Enär noggrann kännedom om de i landet befintliga saltförråden ej föreligger, förrän nu pågående inventering slutförts, bör av salt tillsvidare säljas blott $\frac{1}{2}$ kg per person. För inköp av större kvantiteter kan livsmedelsnämnden på särskild anhållan utfärda tillståndsbevis. I en sådan ansökan bör omnämnas, till vilket ändamål denna större saltkvantitet behöves.

Petroleum och ljus

Petroleum och ljus få säljas endast emot av livsmedelsnämnden på grund av särskild ansökan utfärdat tillståndsbevis.

Vid avgörandet av ansökningar om tillstånd till inköp av petroleum bör livsmedelsnämnden giva företräde åt köpare, som behöva petroleum för lanthushållnings-, fabriks- och fiskeriproduktionen liksom och för nödvändiga trafikändamål, såsom för postkontor, ävensom åt skolor. Beaktas bör, att av petroleum förefinnas i landet blott mindre partiförråd och att importmöjligheterna för mera betydande kvantiteter äro ganska ovissa. Livs-

medelsnämnden bör därför särdeles sparsamt utfärda tillståndsbevis för petroleuminköp, så att en betänklig brist längre fram på våren icke skulle uppstå vid tillgodoseendet av de produktiva petroleumbehoven å orten. Åtminstone tillsvidare kan Livsmedelsstyrelsen bevilja tillstånd blott för överförande av petroleum till sådana orter, där förråden i det allra närmaste redan äro slut.

Tillståndsbevis för inköp av ljus äger livsmedelsnämnden i främsta rummet utfärda för dem, vilkas lokaler sakna elektrisk eller gasbelysning. Enär petroleum icke i nämnvärd grad förslår till belysningsändamål, kommer efterfrågan på ljus naturligtvis att desto mera stiga. Sparsamhet är sålunda även härvidlag av nöden.

Tillståndsbevis

För ovannämnda tillståndsbevis, vilka skola av livsmedelsnämnderna utfärdas, kommer Livsmedelsstyrelsen att i närmaste framtid låta trycka särskilda formulär. Tills dessa kunna till livsmedelsnämnderna översändas, kunna de använda sig av Senatens Kammarexpeditions Livsmedelsavdelnings formulär N:o 10 genom att på behörigt sätt ändra detsamma. Säljaren av varan bör avskilja försäljningslappen och behålla densamma såsom verifikat. På detta sätt kan tillståndsbeviset ej heller användas flere än en gång.

Prisen

Beträffande de olika varornas försäljningspris böra de tidigare fastställda, nu gällande maximiprisen å smör, kött och svinkött, petroleum och tvål iakttagas. I fall ordnandet av försäljningen av även någon annan beslag underkastad vara visar sig av behovet påkallat, förrän Senaten fastställt maximipris å varan i fråga, är det skäl att iakttaga de gängse priserna å orten och överenskomma om prisen med de minutaffärer, som ombesörja utdelningen. För den händelse att någon affär skulle ställa övermåttan höga fordringar, är det skäl att omnämna, att livsmedelsnämnden redan nu är berättigad att emot kvitto övertaga ett minuthandelslager, som enligt Senatens beslut bör till staten överlätas, varvid livsmedelsnämnden

kan lämna lagret ifråga åt de utdelningsaffärer, med vilka överenskommelse fåtts till stånd.

Annat än av sockercentralkommittén tillsänt socker bör dock tillsvidare icke säljas.

Utdelningens snabba ordnande

Emedan det är av vikt, att utdelningen av ifrågavarande varor snarast möjligt blir ordnad så att bland de behövande icke skall uppstå berättigat missnöje, hoppas Livsmedelsstyrelsen, att livsmedelsnämnderna oförtövat vidtaga å sina hemorter erforderliga åtgärder i enlighet med ovananförda instruktioner.

Stagnationen i handeln

Här och där har missnöje försports till följd av handelns stagnation från och med den 2 januari. Detta missnöje ådagalägger, att situationen icke på alla håll rätt uppfattas. Ifrågavarande varor förekomma i landet sparsamt, en del hotar att inom en eller ett par månader taga helt och hållet slut. Svårt och ovisst är att erhålla nya lager utifrån till landet. Det är därför önskligt, att allmänheten i och med handelns stagnation lär sig att sparsamt använda sig av sina hemförråd. Vid inträffande brist bör grannen bistå sin granne. Så har den fattiga befolkningen alltid fått göra och nu äro vi alla fattiga på förnödenheter, oberoende därav om vi äga penningar eller icke.

Har frågan åter gällt ett verkligt behov av t. ex. petroleum så hava livsmedelsnämnderna, såsom innehavare av minuthandelslagren, kunnat bevilja tillstånd till inköp av varan. Den som uppfattar att vi, samtidigt som vi ropa på hjälp från andra folk, i mångt och mycket, såsom t. ex. i avseende å petroleum, hava det bättre och bekvämare ställt än våra grannländer, han knotar ej, utan känner att hans folk höjer sig från tiggarens förnedrande ställning i den mån det lär sig att spara och reda sig med egna krafter.

Å Livsmedelsstyrelsens vägnar:

W. A. Lavonius

Kalle Kulo.

Faint, illegible text visible through the paper, likely bleed-through from the reverse side. The text is arranged in several paragraphs and is too light to transcribe accurately.

